Brabants landschap

Herstel van Brabants leembos

In het Groene Woud liggen de leembossen van de Mortelen en Scheeken. De leembossen herbergen vele bijzondere bosplanten, zoals slanke sleutelbloem, eenbes, fladderiep en wegedoorn. De soorten staan onder druk, mede vanwege afwatering door oude rabatsystemen (bosslootjes). Ook zijn er verschillende naaldboomsoorten die er niet thuishoren. Om de kenmerkende leembossoorten te behouden werken Brabants Landschap en Bosgroep Zuid-Nederland samen aan een aantal pilots voor herstel.
Het herstel van deze bossen is precair werk. Wanneer er te snel wordt vernat, kunnen soorten alsnog verdwijnen. Grootschalige ingrepen kunnen leiden tot verruiging met braam, waardoor de gewenste boom- en struiksoorten minder ruimte krijgen.
In het leembos bij Tregelaar (Mortelen) wordt sinds herfst 2022 een pilot uitgevoerd. Er heeft bosomvorming plaatsgevonden door kleinschalige kap van naaldhout en inbreng van 'goede' strooiselsoorten als fladderiep, zoete kers en inlandse vogelkers. De rijroute van de houtaannemer slingerde door het bos, waardoor er kleine, met zon beschenen, open plekken ontstonden, met wilde kamperfoelie. De kleine ijsvogelvlinder heeft hiervan direct geprofiteerd, die is hier dit jaar al waargenomen!
Naast kleinschalige bosomvorming zijn er hydrologische herstelmaatregelen getroffen. Zo zijn greppels rondom zandkopjes gedempt, waardoor regenwater weer kan infiltreren. In het najaar van 2023 worden nog enkele randsloten verondiept en afgedamd om het gebied verder te vernatten en de grondwaterstand structureel omhoog te brengen.
De verwachting is dat op termijn een vochtiger en soortenrijker loofbos ontstaat door deze herstelmaatregelen met soorten als kleine ijsvogelvlinder, wespendief, bosandoorn, boomkikker en hazelworm.

Open plek met ondergroei van dalkruid.
(Foto: Sjors de Kort)

Bo van der Linde
ecoloog bij Brabants Landschap

Sjors de Kort
beheerder regio de Mortelen bij Brabants Landschap

Het Groninger Landschap

Zeldzaam schorpioenmos ontdekt in 't Hemrik

In 't Hemrik in Groningen is het bijzondere geel schorpioenmos (*Hamatocaulis vernicosus*) ontdekt. Dat is een geelgroen of goudgeel tot bruin, regelmatig geveerd slaapmos, waarvan de stengel tot vijftien centimeter lang wordt. Slaapmossen zijn bladmossen met stengels die eerder opzij dan omhoog groeien. De drie millimeter grote blaadjes van geel schorpioenmos zijn generfd en aan de top sikkelvormig gebogen. Aan de basis zijn de bladeren geplooid. Goed zichtbaar is het kromme, gebogen 'klauwtje' aan het eind van de bladstengel, waaraan dit mos zijn naam dankt. Geel schorpioenmos is in heel Europa zeldzaam en bedreigd en komt in ons land maar op vijf plekken voor, waaronder de Wieden. De soort is aan te treffen in moskussens in basenrijke (maar niet kalkrijke), stikstofarme en natte depressies in blauwgraslanden en voedselarme dotterbloemhooilanden. Dat duidt op toestroming van schoon grondwater uit diepere lagen van de ondergrond. Het mos komt verspreid in 't Hemrik voor in natte laagten met een open kleine zeggenvegetatie en een vrijwel gesloten laag puntmossen. Zelfstandig ecoloog Melchior van Tweel, die elke drie jaar alle vindplaatsen van geel schorpioenmos inventariseert, is verrast door de vondst. Dit is een opsteker voor het kleine reservaat (tien hectare) van Het Groninger Landschap. Het is een bijzondere plek in de benedenloop van de laaglandbeek de Drentse Aa. Door de combinatie van de hoge zandgrond naar de lage veengronden en de invloed van meerdere watersystemen is er een variatie van droog naar nat, voedselarm en -rijk, basenarm en -rijk. Het gebied is nooit bemest of omgeploegd zodat het oorspronkelijke reliëf en de lage nutriëntenrijkdom goed bewaard zijn.

Geel schorpioenmos met het gebogen 'klauwtje'.
(Foto: Melchior van Tweel)

Bert Dijkstra
Natuurbeheerder rayon Zuid,
Het Groninger Landschap

LandschappenNL

De teksten zijn afkomstig van de Provinciale Landschappen.
www.landschappen.nl